

Seuraajia ja seurauksia

Pääkirjoitus

Koulussa minulla oli pitkälti hyviä opettajia ja olin aina hyvä oppilas lukuaineissa. Parhaani mukaan yritin tunneilla kuunnella, ja ennen kaikkea ymmärtää, mikä mekanismi opettettujen asioiden takana oli. Käytännössä siis luonnontieteet olivat helppoja, mutta esimerkiksi historia todella hankalaa, koska vaikka maailman tapahtumat jotenkin loogisesti usein etenevätkin, vaikuttavat yksittäisten ihmisten ratkaisut paljon. Seuraus tästä kaikesta (ja huolellisesti valituista ylioppilaskirjoituksissa kirjoitettavista aineista) oli, että esimerkiksi ylioppilaskokeisiin ei paljon tarvinnut pöntätä. Tämä olikin onnellista, sillä harjoitteluni oli ainakin välillä melko pahasti hunningolla: pari viikkoa ennen pitkän saksan kirjoituksia sain käsiini isäni kokoelman matemaattisia vitsejä. Sitä noin sadan A4-arkin englanninkielistä nippua selatessani eivät saksan eriävät yhdyserbit muuttuneet yhtään loogisemmiksi kuin mitä ne aiemminkaan olivat olleet.

Tästä kaikesta huolimatta kuitenkin muistan, kuinka useilla oppitunneilla otin tavoitteeksi onnistua olemaan katsomatta kelloa edes minuutin ajan. Minulle on huomautettu matematiikan tunnilla, että minun pitäisi lopettaa laskeminen ja kuunnella teoriaa. Olisi ollut paljon hausempaa vain laskea omaan tahtiin, varsinkin kun teorian jo osasin ja huitelin jossain 20-30 sivua edempänä kirjan tehtävien kanssa (mistä opettaja oli tietoinen). Yliopistossa olen virkannut matematiikan luennoilla, jotta minulla olisi jotain muutakin tekemistä kuin luennon seuraaminen. Olen myös nukahtanut yliopistoluennolla ja olen lähes nukahtanut koulutunnilla. Olen nähnyt, kuinka huomattava prosentuaalinen

osa yleisöstä nukkui maineikkaan matemaatikon Heath-Brownin konferenssiesitelmän aikana Kanadassa, vaikka esitelmässä esitettiin hyviä tuloksia ja vaikka Heath-Brown on erinomaisen selkeä puhuja.

Keskittyminen on hankalaa. Helsingin yliopistolla pedagogiikkaa opiskellessani törmäsin Juha Tainan keräämään dataan, joka osoitti, että luentoa kuunnellessa yleisö alkaa herpaantua hyvin nopeasti. Kolmen vartin luento todella keskittyminen vaikutti datan valossa olevan melko mahdotonta. Aiheesta on tehty paljon tutkimusta, ja melko kiistattomalta vaikuttaa, että kovin kauan ei yleisö seuraa, mikäli opetus on luenointia.

Nämä kaikki ajatukset tulevat mieleeni, kun seuraan keskusteluja oppilas- ja opettajajohtoisesta opetuksesta. Oppilasjohtoisen opetuksen puolustajat argumentoivat, että oppilasjohtoisessa opetuksessa oppilas saa apua siihen, mihin tarvitsee, sekä voi edetä omaan tahtiin, jolloin asia toivon mukaan menee perille. Opettajajohtoisen opetuksen puolustajat taas pelkäävät hie-man kärjistäen, että oppilasjohtoisessa opetuksessa kaikki vetävät lonkkaa: opettaja ei opeta, koska oppilaat määräävät tahdin, ja oppilaat päättävät laiskotella.

Ymmärrän molempia puolia hyvin. Ymmärrän mainiosti, miten oppilasjohtoinen opetus suo täysin uusia innovatiivisia tapoja opettajalle lintsata. Olen kuitenkin vahvasti sitä mieltä, että tämä pelko on aivan turha. Esimerkiksi luento-opetusta voi pitää myös erittäin huonosti ja äärimmäisen vähällä panostuksella. Tie-

dämme kaikki varmasti tyyppejä, jotka ovat valmistelleet opetukset 20 vuotta sitten ja sen jälkeen vetäneet vain samat luennot joka ikinen vuosi sen jälkeen. Pelkään hieman, että tällöin opetuksen laatu ei ole ihan sitä, mitä sen toivoisi olevan. Ne jotka haluavat lintsata, löytävät siihen keinot järjestelmästä huolimatta. Minä ainakin haluan uskoa siihen, että suurin osa opettajista haluaa hoitaa hommansa kunnolla.

Toinen asia on se, että mielestäni on älytöntä keskittyä vain etsimään keinoja väärinkäyttää järjestelmää. Riskien tiedostaminen on fiksua, mutta jos keskitytään vain riskeihin, jäävät mahdollisuudet huomioimatta. Olin koulussa onnellisimmillani, kun saimme tehdä jotain itse, eikä tarvinnut kuunnella. Halusin ymmärtää asioiden logiikan. Hyvät perustelut ja selitykset auttoivat, mutta yleensä asioita piti myös omassa päässä järjestellä. Olen ollut lukuteoriasta kiinnostunut 16-vuotiaasta, mutta silti olen nukahtanut lukuteorian luennoille. Olen tiennyt polvenkorkuisesta lähtien, että haluan matemaatikoksi, mutta matematiikan luennoilla olen virkannut, jotta olen pystynyt paremmin seuraamaan luentoa. Koulussa olin keskimäärin hyvä oppilas, mutta huomattava määrä hyvin hankaliakin asioita on tullut vastaan sekä koulussa että yliopistolla. Olen usein kuunnellut toisen ihmisen selitystä jostain aiheesta kuvitellen ymmärtäväni kaiken, mutta todeten, että itse en hahmottanutkaan oleellisia asioita, enkä osaan käyttää teoriaa mihinkään. Yhteenvetona sanoisin, että luennon seuraaminen on ollut sitä helpompaa, mitä parempi olen aiheessa ollut ja mitä suurempi motivaatio minulla on ollut, mutta ei helppoa silloinkaan. Jos edes toinen näistä on puuttunut, on seuraaminen muuttunut mahdottomaksi.

Moni luettelemani asia ei ole tietenkään kiinni pelkäs-

tään opettaja- tai oppilasjohtoisuudesta, vaan monesta muustakin asiasta, ennen kaikkea opetusmenetelmistä, siitä ettei vain luennoita, vaan pistetään yleisö töihin luokka-asteesta riippumatta. Periaatteessa koko puhe oppilasjohtoisuudesta ja opettajajohtoisuudesta on turhaa. Kaiken opetuksen pitäisi aina lähteä liikkeelle oppilaiden tasosta. Tavoitteet voivat olla vaikka mitä, mutta jos lähtökohtana ei ole todellinen taso, ovat seuraukset huonot. Menetelmien taas pitäisi olla sellaiset, että yleisö pysyy hereillä ja sisäistää opetuksen pääpointit. Eräänä vuonna minulle osui englanninopettaja, joka puhui meille englantia oleellisesti ottaen koko ajan. Kaikki opetettiin englanniksi. Tämä oli minulle sekä pelastus että katastrofi. Tämä oli pelastus, koska tajusin, että en ymmärtänyt puhuttua englantia juuri lainkaan. Olin paljon heikommalla tasolla kuin luokkakaverini, jotka olivat oppineet ymmärtämään englantia televisiota katsomalla. Katastrofi tämä oli, koska seurauksena minulta jäi isoilta osin ymmärtämättä kokonaisen vuoden opetus: kielioppi, sanasto, aivan kaikki. Vuoden puolivälissä tajusin, miten pahasti olin tippumassa kärryiltä, ja koko lopun peruskouluajan tein aivan järkyttävän paljon töitä englannin eteen sekä paikatakseni aiemmat aukot että sen yhden vuoden aikana muodostuneen jättiaukon. Jossittelu on turhaa, mutta olen melko varma, että mikäli opetus olisi enemmän lähtenyt oppilaiden tasosta liikkeelle ja huomioinut yksilöiden väliset erot, en tuohon pisteeseen olisi koskaan joutunut. Olin onnekas: kyseessä oli vain yksi kouluaine ja kyseessä oli aine, jossa vanhempani pystyivät auttamaan. Muussa tapauksessa joutuisin varmaan nykyään etsimään niitä harvoja matematiikan lehtiä, jotka otavat yhä vastaan artikkeleja myös saksaksi.

Anne-Maria Ernvall-Hytönen